

OUDE KOEIEN

UIT DE ARCHIEVEN VAN WAGENINGEN UR

PLETHYSMOGRAAF LEIDT TOT STIEKEM GEDOE EN CHANTAGE

De plethysmograaf kan in enkele minuten iemands vetpercentage meten. / foto Bert Gundlach

Jarenlang werkte Bert Gundlach bij de afdeling Humane voeding aan een apparaat dat op een makkelijke manier het vetpercentage van mensen kan bepalen. Even zag het er naar uit dat het Wageningse apparaat, dat Gundlach plethysmograaf doopte, zou doorbreken. Het liep anders.

‘Kijken dus’, schrijft Resourcevoorganger Wagenings Hogeschoolblad (WHB) op 29 november 1985. ‘Op 10 december acht uur, Nederland 1.’ Want dan besteedt het populair-wetenschappelijke programma Horizon aandacht aan de door Wageningse technici ontwikkelde plethysmograaf. Van buiten ziet het apparaat eruit als een rechtopstaande sarcofaag. Je neemt erin plaats, de deur sluit zich en vervolgens berekent het ding in enkele minuten je vetpercentage. Het is niet voor de eerste keer dat Gundlachs plethysmograaf op de buis komt. Eerder verscheen de machine in Wondere Wereld, de wetenschapsshow van Chriet Titulaer, herinnert de inmiddels gepensioneerde Gundlach zich. ‘In alle uitzendingen van Titulaer verscheen een robotje. In de uitzending over de plethysmograaf maken we het vetpercentage van dat ding. Wetenschappelijk onzinnig natuurlijk, maar het eindresultaat was amusant.’ De reden dat het WHB aandacht aan de uitzending besteedt heeft alles te maken

met de mislukte pogingen van prof. Jo Hautvast, die dan nog de scepter over de afdeling Humane voeding zwaait, om de uitzending te verbieden. De redactie van het hogeschoolblad heeft moeite om het te geloven. ‘Hautvast die niet op de televisie wil?’ Maar toch is het waar. De uitzending is achter de rug van Hautvast om geregeld door de wetenschapsvoorlichters van de universiteit. Het stiekeme gedoe zou zijn geboren uit nood. Hautvast voorkwam al eerder dat de plethysmograaf in Madrid tentoongesteld werd. Ook het verschijnen van de plethysmograaf in de show van Chriet Titulaer kwam tot stand door manoeuvres van de wetenschapsvoorlichters achter de rug van Hautvast om.

Als de hoogleraar ter ore komt dat een camerateam van de NOS het Biotechnion is binnengedrongen om de plethysmograaf te filmen, snelt de hoogleraar naar de plaats des onheils. Hij verzoekt het team vriendelijk doch dringend om op te hoepelen.

De regisseur van Horizon weet Hautvast echter te overreden, willen verhalen die nog steeds op het Biotechnion de ronde doen. De regisseur heeft beelden van een treffen met Hautvast, waarop te zien zou zijn hoe een slagvaardige Hautvast eigenhandig een camera van de publieke omroep aan diggelen slaat. Als Hautvast de opnames verbiedt, dreigt de regisseur, zal

hij er persoonlijk voor zorgen dat die beelden nog dezelfde avond in het journaal te zien zullen zijn. ‘Bluf’, vermoedt Gundlach, die de anekdote ook kent. ‘Maar het werkte. De uitzending ging door.’ Prof. Hautvast kan zich desgevraagd helemaal niets meer van welke tv-uitzending dan ook herinneren. ‘Er gaat geen belletje rinkelen’, zegt de emeritus hoogleraar. ‘Ook niet heel erg zachtjes, nee. Kijk, Bert Gundlach is een geweldige kerel met gouden vingers. Zijn plethysmograaf is een geweldig idee. Maar voordat je met zo’n apparaat in de openbaarheid treedt, moet je natuurlijk wel zeker weten dat het werkt. Dat wetenschappelijke bewijs was er toen niet. Ik kan me voorstellen dat ik daarom destijds terughoudend was met publiciteit rondom de plethysmograaf.’ De aflevering van Horizon blijkt de laatste nagel aan de doodskist van Gundlachs carrière binnen Humane voeding. ‘Na de uitzending bestond ik niet meer’, zegt Gundlach. ‘Ik werd volstrekt genegeerd. Ik stapte over naar een andere vakgroep.’ In 1995 nam Gundlach afscheid van Wageningen Universiteit. De Wageningse plethysmograaf was toen al in de vergetelheid geraakt, al lieten andere instrumentbouwers zich volgens de patentliteratuur gretig inspireren door Gundlachs werk. De afdeling Humane voeding heeft nog steeds een plethysmograaf. Van Amerikaanse makelei. / Willem Koert